

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NĒGULESCU, DEMETRU NĒGULESCU, ALEX. CERBAN MEITANI G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADELA SF. SPIRIDON, 3
TELEFON 41/57

REDACTOR - ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie
Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechin 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei
Studentzii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R

Rolul Curței de Casație în interpretarea convențiilor, de d-
Sebastian Șerbescu, avocat.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curt. de casație*
și *justiție, Secțiunea I*: Petre Velicu cu Gheorghe Ion.

Curtea de apel din Iași, secțiunea II: Nicolae Foca cu Eca-
terina Bateu.

Tribunalul Ilfov, secțiunea II comercială: Jean și Eleonora
Roman cu Firma „Volta film“.

Rolul Curței de casație în interpretarea convențiilor

— URMARE *) —

§ 6. — Rezumat.

27. Sunt așa dar, despre rolul Casației în inter-
pretarea contractelor, trei păreri:

1) Sistemul primitiv al jurisprudenței franceze
(1808—1870), sprijinit de o importantă parte a doc-
trinei, preconizează suveranitatea absolută a instan-
țelor de fond în ce privește stabilirea elementelor de
fapt deduse din intenția părților, rezervând contro-
lul Casației numai pentru greșeli în calificare sau
în determinarea consecințelor juridice ale actului,
cari singure ar fi vizate prin art. 969 c. civ.

2) Principiul mai puțin sever admis actualmente
de Casația franceză, cu aprobarea autorilor deprinși
să ia în mai mare considerație nevoile practice, in-
stitue tot pe baza art. 969 c. civ., controlul nu nu-
mai pentru calificare și pentru consecințele deduse

dintr'ânsa, ci și pentru *denaturarea clauzelor clare* din
convenție;

3) Părerea cea mai liberală, singură în jurispru-
dența franceză înainte de 1808, dar acum părăsită
de toți, aplică larg art. 969, hotărând că interpre-
tarea convenției e supusă controlului Casației întoc-
mai ca interpretarea unei legi. Din discuția ce ur-
mează se va vedeă că această ultimă părere apare
nu numai ca cea mai științifică, dar chiar ca mai po-
trivită cu cerințele practicei, pe cari dreptul nu tre-
buie niciodată să le nesocotească.

§ 7. — Părerea actuală asupra sensului art. 969 c. civ., și critica ei.

28. Când autorii codului civil au formulat art. 969:
„convențiile legal făcute *au putere de lege* între păr-
țile contractante“, voit-au ei să dea Casației dreptul
de a examina în toate cazurile interpretarea con-
venției?

Partizanii primelor două sisteme răspund hotărât:
nu; sensul articolului e altul. Și aduc în sprijinul
acestei susțineri următoarele argumente⁷⁸⁾:

29. Art. 969, spun ei, n'are de scop «să ridice con-
vențiile la rangul de legi propriu zise, ci să exprime
energic legătura dintre părți». Formula lui nu tre-
buie luată *ad-literam*, căci e o «figură de stil»⁷⁹⁾.

Figură de stil într'o lege? La autorii codului, atât

78) Aubry et Rau IV, p. 326; Fabre, nota în D. 1866
I. 109; Demolombe XXIV, no. 388.

79) Dalloz, *Suppl. v^o Cass.* no. 377.

*) Vezi *Dreptul* No. 67 și 68 dela 6 și 9 Noembrie 1914.

de sobri și de cumpătați în redacțiunea articolelor? La jurisconsultii romani, renumiți ca precizie și claritate în formularea principiilor? Mai curând am găsi glume în argumentarea juriștilor contemporani!

Evident, nimeni nu se gândește să facă dintr'un contract o lege propriu-zisă, nici în privința formelor de exprimare a voinței, nici în privința tuturor efectelor. Nu e vorba să se stabilească o identitate între contract și lege.

Codul civil a voit numai să exprime *energic* legătura dintre părți, care produce drepturi și obligațiuni pentru ele. S'a dat expresie energică, fiindcă a voit s-o facă energică. Tocmai aci stă discuția: cât de energică e această legătură? Art. 969 o spune clar: ca și cum legea ar impune-o.

E prin urmare indiferent, în privința efectelor, dacă drepturile sau obligațiunile isvoăsc din lege sau dintr'o convenție; pentru părți ele au aceeași tărie, aceeași intensitate. În ambele cazuri trebuiesc aplicate; când instanța de fond aplică greșit o lege, hotărârea e casabilă, căci aplicare greșită echivalează cu neaplicare, și voința legiuitorului e nesocotită; când instanța de fond aplică greșit o convenție, pentru aceleași motive hotărârea lor e casabilă, ca violând și voința părților, și legea care impune respectul acestei voințe. Intr'adevăr, aceea constituie o lege sau o convenție, nu e litera, formula, ci spiritul ei.

Casația, menită să supravegheze aplicarea legilor, e chemată dar să controleze și interpretarea convențiilor, care, în legislația noastră, nu e o «chestiune de fapt», din cauza existenței art. 969, și n'ar fi poate chiar dacă articolul ar lipsi. De altfel, chiar jurisprudența admite în parte aceste vederi, când se sprijină pe acel articol pentru a censura calificările greșite și mai ales denaturările de contracte. Din păcate, se oprește la jumătatea drumului, fără motiv.

30. Că, incontestabil, acesta din urmă e sensul adevărat al art. 969, reese clar și din origina lui. El e inspirat direct din textele romane: *hoc servabitur quod initio convenit, legem enim contractus dedit*⁸⁰⁾.

80) *Dig.* 50. 17. 23 *De regulis juris.*, cf. Merlin. *Questions v^o papier-monnaie* § 2, p. 97. Crépon III, no. 320. De as: *Dig.* 16. 3. 1, 6: *contractus legem & conventionem accipiunt.*

Casația franceză, și mai de mult vechiul conseil des Parties, înainte de existența codului civil se bazau pe acest fragment pentru a controla interpretările date contractelor de judecătoria fondului⁸¹⁾, și s'a menținut neschimbată după promulgarea art. 1134 c. civ. fr. (969 Rom.⁸²⁾, până la decizia din 2 Februarie 1808⁸³⁾.

31. Aceste împrejurări dovedesc pe deplin că în art. 969, cuvântul *lege* a fost pus în plină cunoștință de înțelesul și urmările lui, astfel cum erau consacrate de jurisprudența timpului, și că intenția autorilor codului a fost să menție tradiția, prin reproducerea textului din *Digeste*.

Nici umbră de îndoială nu mai poate rămâne, față de afirmarea categorică a raportorului Favard: «De câteori o convenție va fi fost legalmente formată, și va fi având cauze mărturisite de lege, acea convenție va fi ea însăși o lege, și hotărârea care o va violă va fi supusă la censura tribunalului însărcinat de Constituție să le păstreze pe toate și să le păzească de întreprinderile arbitrarului⁸⁴⁾.

32. Nici măcar schimbarea de jurisprudență inaugurată prin hotărârea din 2 Februarie 1808⁸⁵⁾, nu dovedește nimic împotriva acestei păreri, de oarece ea s'a făcut, în urma concluziilor lui Merlin, pe un motiv cu totul străin de art. 1134 c. civ. fr., acesta din urmă fiind recunoscut de însuși Merlin ca aplicabil în principiu, cel puțin la unele cazuri de violare a contractelor⁸⁶⁾.

În speța judecată atunci nici nu era măcar vorba de o determinare greșită a intenției părților, ci de o *rea calificare* e unei societăți ca societate în comandită. Chestiune, deci, pe care toți o recunosc azi de competența Casației, cum am văzut. Nu era însă nimic în legislația franceză care să precizeze caracterele juridice ale unei asemenea societăți. Din acea-

81) Cas. fr. 19 Prairial an VII. *Pand. Chron*; 22 Messidor an IX. *S. Chron*; 1 Ventôse an X Dalloz. *Rép. v^o Cass.* no. 1569; 26 Pluviôse an XI *P. Chron*.

82) Care a avut loc la 27 Pluviôse an XII.

83) Cas. fr. 30 Prairial an XIII, două decizii; 5 Thermidor an XIII, cf. Dalloz. *Rép. v^o Cass.* no. 1569. Există și la noi o decizie a Casației, din 26 Ian. 1863, (Bul. p. 13), în acest sens, bazată «pe art. 10 delà tocmele care admite că contractele dintre părți țin loc de lege pentru ele».

84) Locré. VI, p. 194.

85) Vezi mai sus no. 4.

86) Vezi mai sus nota 80.

stă considerație, Merlin a pus concluzii pentru respingerea recursului, de oarece o lege din 16 Septembrie 1807, impunea Casației, în cazul când instanța de trimitere era de aceeaș părere cu instanța ce dăduse hotărârea casată, să ceară dela guvern o interpretare definitivă, pe cale de regulament, a textului de lege controversat, spre a se curmă astfel orice conflict. În cazul de față, spune Merlin, cum să cerem o interpretare a unui text de lege care nu există? Trebuie prin urmare să ne abținem dela cenzurarea acestei hotărâri, oricât de greșită ar fi. Și recursul fu respins, cu o slabă majoritate, printr'o hotărâre abea motivată⁸⁷⁾.

Odată admise aceste vederi, ele își găseau cu atât mai mult aplicarea în cazul interpretării unui contract: cum să se ceară dela guvern o interpretare definitivă, conform legii din 1807? Nu era în discuție un text de lege, și în contractele particulare guvernul nu avea ce căută.

Argumentul socotit decisiv de Casația franceză, poate părea straniu multora. Legiuitorul din 1807, s'a gândit fără îndoială la cazul cel mai obișnuit, când e vorba de controversă asupra unei legi. Cum interesul tuturor cere ca interpretarea legii să fie sigură, a căutat o modalitate pentru lămurirea definitivă a neînțelegerilor pe viitor. Asemenea interes lipsește însă complect când e vorba de principii neformulate încă, pe cari guvernul, dacă vrea să le statornicească, o poate face printr'o lege nouă, și mai ales când e discuție asupra unui contract, cu efect strict limitat în întindere și în timp, neprivind decât anume proces și anume persoane.

Oricum ar fi, legea din 1807, consacrand un monstruos amestec al puterii executive cu cea legiuitoare, a fost abrogată prin legile din 30 Iulie 1828 și 1 Aprilie 1837. Care mai poate fi atunci pretextul jurisprudenței să se îndepărteze dela adevăratul principiu, conform cu tradiția consfințită expres de codul civil?

33. S'a căutat de către unii să se conteste autoritatea tradiției. Înainte de 1808, spun aceștia, hotărârile erau influențate de practica fostului *Conseil des Parties*, unde nu există distincțiunea între fapt și drept.

Afirmarea cuprinde două greșeli. Prima e de or-

dine logică: dacă nu s'ar fi deosebit în *Conseil des Parties* faptul de drept, n'ar fi fost nevoie să recurgă pentru cenzurarea violărilor de contracte, la argumentul luat din textul roman indicat mai sus; putea atunci să cerceteze interpretarea convenției întocmai ca instanțele de fond, considerând-o de-a dreptul ca chestie de fapt. A doua e de ordine istorică: distincția între fapt și drept se făcea tot atât de scrupulos ca în zilele noastre, mai ales în ultimul timp, dela ordonanța lui Ludovic XIV din 1667⁸⁸⁾.

34. — Al doilea argument al celor ce restrâng sensul art. 969, este că interpretarea convențiilor constituie o «chestie de fapt și de voință»; ea e supusă bunei credințe, care ese din competența Casației (!?)⁸⁹⁾. Dar controversa toată are de obiect tocmai să se determine dacă interpretarea convențiilor e chestie de fapt, sau, din cauza art. 969, e de competența Casației, întocmai ca interpretarea unei legi! Argumentul nu e deci valabil, pentrucă ia ca demonstrat tocmai ceea ce e în discuție.

Pentru aceleași cuvinte, nu e hotărâtoare nici considerația că origina convenției e în voința părților, nu în manifestarea puterii legislative, și prin urmare se interpretează conform acelei voințe, nu în baza principiilor generale de drept⁹⁰⁾. E vorba, cine are ultimul cuvânt asupra acelei interpretări? Nimeni nu se gândește, cum am mai spus, să identifice contractul cu legea; Codul le *asimilează* numai, în ce privește efectele între părți.

35. — Dar, obiectează alt autor, dacă ar fi să judece faptele (în cazul nostru, interpretarea unei convenții), Casația s'ar transforma în al treilea grad de jurisdicție, abătându-se ilegal dela rolul său⁹¹⁾.

Nici aceasta nu e exact. Mai întâiu, repet, discuția se face tocmai pentru a ști dacă, cu tot art. 969, interpretarea convențiilor rămâne chestie de fapt, în sensul curent al acestei noțiuni. Și, al doilea, nu fiindcă nu judecă *faptele* Casația nu formează al treilea grad de jurisdicție, ci fiindcă nu hotărâște asupra *fondului* afacerii, fie că ar fi chestie de fapt, fie că ar fi de drept⁹²⁾. Rolul ei se

88) Boitard et Glasson. *Leçons de Proc. civ.* 1885 I. no. 53.

89) Demolombe. XXIV, no. 388.

90) Dalloz. *Suppl. v^o Cass.* no. 342.

91) Garsonnet, VI, no. 2339.

92) Boitard et Glasson. I, no. 54, și II, no. 767; cf. L. C. Cas. art. 33 al. III,

87) Cf. Merlin. *Répertoire v^o Société*, p. 307.

mărginește la anularea primei sentințe, și rânduirea unei noi judecăți a procesului. De aceea se spune că în organizarea noastră judecătorească avem numai două grade de jurisdicție. Altfel, când casează pentru denaturare a contractului sau eroare gravă de fapt, nu și-ar călca Curtea supremă legea ei organică?

36. — Pe un singur argument cu aparență de seriozitate s'ar putea susține jurisprudența actuală: Menirea Casației este să privilegheze aplicarea legilor naționale, și să menție unitatea de jurisprudență, cenzurând greșelile judecătorilor fondului în chestiunile de drept. Aceasta a fost ideia dela care a pornit unul din inițiatorii sistemului restrictiv, Henrion de Pansey: «Cererea în Casație e un proces nou nu atâta între părți, cât între hotărâre și lege»⁹³). «Interesul superior al legii e în realitate singurul care se discută și la protejarea căreia numai e destinată această înaltă jurisdicție»⁹⁴),

Pin urmare, în contracte Casația n'are să se amestece, ele formând legea numai între părți, fără a atinge vre-un interes public, permanent, superior. S'ar părea deci că se desprinde o contradicție între principiul fundamental al organizării Casației și interpretarea propusă pentru art. 969.

37. Ideile acestea asupra rolului Casației, deși foarte răspândite, nu rezistă unui examen mai adâncit. Dimpotrivă, atât principiile fundamentale ale științei juridice, cât și textele pozitive de lege, arată că scopul principal al înființării unei Curți de Casație este asigurarea ocrotirii legale pentru toți împlicinații, oferindu-le un ultim recurs contra arbitrarului posibil al judecătorilor de fond. Cenzurarea acestora, precum și unitatea de jurisprudență, sunt consecințe lăturalnice și de importanță secundară.

Casația funcționează în interesul împlicinaților.

38. — Intr'adevăr, legea e destinată, precum se știe de toți, să sancționeze drepturi, iar justiția are să aplice sancțiunea legală, când dreptul va fi violat. Nu există drepturi decât în favoarea persoanelor, fizice sau morale; nu există drepturi pentru societate, al cărei unic interes este: respectul absolut al drepturilor membrilor săi.

93) H. de Pansey, *Autorité judiciaire dans les gouv. monarchiques*, p. 270.

94) Faye, no. 444.

Când o instanță judecătorească violează un text de lege, violează prin aceasta chiar un drept al părții, căreia interesul social cere să i se acorde o cale extraordinară spre a fi reintegrată în dreptul său: recursul în Casație. Violarea legii nu atrage casarea unei hotărâri, decât când partea e lovită într'un drept, și e păubită prin această violare; numai atunci interesul social impune îndreptarea imediată a răului.

«Interesul superior al legii»? Iată într'adevăr o figură de stil, care nu corespunde nici unei realități juridice, Legea însăși nu poate avea interes să fie respectată, și societatea îl are numai în măsura în care o persoană e păgubită.

Sebastian Șerbescu
avocat

(Va urma)

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Audiența dela 15 Septembrie 1914

SECȚIUNEA I

Președînța d-lui V. Bossy, consilier

Petre Velicu cu Gheorghe Ion,

CURATOR. — ACȚIUNE ÎN REVENDICARE — AUTORIZARE DATĂ DE JUSTIȚIE — DACĂ POATE FI ACORDATĂ ÎN TIMP CÂND PROCESUL SE AFLĂ ÎN INSTANȚA DE APEL — ART. 99 C. CIV.

Autorizarea justiției necesară curatorului unui absent pentru a intenta o acțiune în revendicare trebuie obținută înainte de introducerea acțiunii, sau cel mai târziu în timpul când acțiunea se găsește înaintea primei instanțe iar nu și înaintea instanței de apel, de oarece altfel ar fi a se priva partea adversă de beneficiul primei instanțe, înaintea căreia ar fi putut să invoace mijloacele sale de apărare relative la acordarea autorizării pentru intentarea procesului în contra sa.

No. 406. — Respins recursul făcut de Petre Velicu, în calitate de curator al averii absentului Velicu Nenciu, contra sentinței No. 762 din 1912, a tribunalului Ilfov, secția I, în proces cu Gheorghe Ioan.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier I. Stambulescu.

S'au ascultat: d-l avocat Țepeluș, pentru recurent, în desvoltarea motivului de casare; d-l avocat Barozi, pentru intimat în combateri; d-l Procuror St. Stătescu, în concluzii, pentru respingere.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare :

«Tribunalul numai prin exces de putere și violare de lege mi-a respins ca neregulată și nefodată acțiunea, căci din moment ce încă dela prima instanță declarasem că mi modific acțiunea din personală, cum era la început, în calitate de curator, era indiferent a se prezenta atunci sau în instanță de apel autorizația tribunalului de a sta în instanță».

Având în vedere că, prin sentința supusă recursului, tribunalul, judecând ca instanță de apel, a respins apelul și acțiunea intentată de recurent, în calitate de curator al tatălui său dispărut, prin care revendică dela intimat mai multe petice de pământ din acela dat la 1864; că, pentru a respinge acțiunea, tribunalul constată că autorizațiunea justiției a fost dată recurentului și prezentată de acesta în cursul instanței de apel;

Considerând că, autorizațiunea justiției, necesară curatorului unui absent pentru a intenta o acțiune în revendicare, trebuie să fie dată înainte de introducerea acțiunii sau cel mai târziu în timpul pe când acțiunea se găsește pendentă înaintea primei instanțe;

Că, darea autorizațiunii de către justiție și prezentarea ei de curator în timpul instanței de apel are de efect de a privă pe partea adversă de beneficiul primei instanțe, înaintea căreia ar fi putut să invoace mijloacele sale de apărare relativ la acordarea autorizării, pentru intentarea procesului în contra sa;

Că, după ce acțiunea a fost intentată și a parcurs primul grad de jurisdicțiune, nu mai poate fi vorba de autorizarea dată curatorului de a face o asemenea acțiune, ci de o ratificare a actului îndeplinit;

Considerând că, în speță, acțiunea astfel cum a fost modificată în cursul primei instanțe a fost intentată în calitate de curator și a fost respinsă de acea instanță pe motiv că reclamantul nu a dovedit că are autorizarea justiției să intenteze acțiune;

Că, o asemenea autorizare a fost obținută și prezentată de recurent în timpul pe când procesul se găsea pendent în instanța de apel;

Că, prin jurnalul No. 2760 din Martie 1911, tribunalul a autorizat pe recurent să intenteze acțiune în revendicare în contra intimatului;

Că, în aceste împrejurări de drept și de fapt cu

drept cuvânt tribunalul a respins apelul, pentru motivul că, autorizarea trebuia prezentată la prima instanță;

Că, deci motivul de casare este nefondat și cată să fie respins.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI

SECȚIUNEA II

Audiența dela 3 Octombrie 1914

Președinția d-lui Gh. Sturdza, președinte.

Nicolae Foca cu Ecaterina Batcu

DOTĂ. — RESTITUIRE ANTICIPATĂ. — DACĂ LIBEREAZĂ PE SOȚ. — APT. 1271 C. CIV.

Potrivit art. 1271 c. civ., obligațiunea soțului de a restitui dota luând naștere sau prin desfacerea căsătoriei, sau prin separațiunea de patrimoniu, sau prin absența unuia din soți, orice restituire anticipată a dotei, în timpul căsătoriei, nu este valabilă și nu liberează pe soț, decât doar când acesta ar stabili că ceace i-a restituit i-a folosit personal soției, pricipiul că nimeni nu se poate îmbogăți în dauna altuia avându-și și aci aplicația.

S'au ascultat d-l avocat Pogonat, din partea apelantului și d-l avocat Climescu, din partea intimatei, iar d-l procuror-general, în concluzii.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de Nicolae Foca contra sentinței tribunalului Vaslui No. 419 din 21 Noembrie 1913, prin care, admitându-se acțiunea fostei sale soții Ecaterina V. Batcu, a fost obligat a-i restitui dota sa în sumă de 4.000 lei, din care o treime să-i consemne pe numele minorilor săi fii, conform sentinței de divorț No. 48 din 1913 a tribunalului Vaslui;

Având în vedere desbaterile urmate în instanță și actele aflate la dosar;

Având în vedere că, în speța de față, se constată că, intimata Ecaterina Batcu, la căsătoria sa cu apelantul Neculae Foca, a adus acestuia o dotă de 4.000 lei, constituită prin actul dotal autentificat la No. 1463 din 1897 de tribunalul Dorohoiu, dotă consistând: 1) din suma de 1.000 lei numerar; 2) din trusou (haine, lingerie, bijuterii, mobilier și alte obiecte) proțeluit la suma de 3000 lei, cari toate

au fost luate în primire de viitorul soț, fără a se stipula că prețeluirea nu face vânzarea;

Având în vedere declarația apelantului că nu se opune la restituirea numerarului de 1.000 lei, dar în ce privește trusoul cere a se respinge reclamația Ecaterinei Bateu pentru motivul că i-a fost restituit în timpul căsătoriei, cu ocazia părăsirii de către fosta sa soție a domiciliului conjugal, după cum rezultă declarația semnată de dânsa, aflată la dosar, și din scrisoarea de trăsură, referitoare la expedierea a două cutii, pe numele reclamantei, iar parte din mobilierul dotal a fost distrus, în timpul căsătoriei, de fosta sa soție, după cum rezultă din procesul-verbal de anchetă din 5 Iunie 1909, aflat la dosar;

Având în vedere că, apelantul pretinde, prin avocatul său, că o asemenea restituire de dotă, în timpul căsătoriei, ar fi perfect valabilă, întrucât soția, potrivit art. 1274 c. civ., are facultatea a lua în natură dota sa mobilă și odată ce a uzat de această facultate, nu mai poate cere a doua oară obiectele dotale;

Având în vedere că intimata susține că, declarația semnată de dânsa de primirea datei mobiliare i-a fost zmulă prin violență; că de fapt nu i s'a restituit dota mobilă, prevăzută în actul dotal;

Având în vedere că, conform art. 1271 c. civ., obligația din partea soțului de a restitui dota ia naștere sau prin desfacerea căsătoriei, sau prin separarea de patrimonii, sau prin absența unuia din soți; că, obiectele ce alcătuiau trusoul soției, fiind prețeluite prin foaia dotală la suma de 3.000 lei, fără stipulația că prețeluirea nu face vânzarea, soțul apelant, conform art. 1245 c. civ., a devenit proprietar al acelor obiecte, rămânând debitor soției numai de valoarea lor;

Având în vedere că, potrivit principiilor de drept, soțul ca administrator și păstrător al averii dotale nu se poate desezisa de ea în timpul căsătoriei în favoarea soției, ca și în favoarea unei persoane străine, și deci orice restituire anticipată a dotei nu este valabilă și nu liberează pe soț, pentru că a făcut-o la o epocă când obligația de restituire nu luase naștere încă și când femeia nu era capabilă a-și primi dota, care nu i se poate încredința de cât la epocile determinate de lege, când trebuie să și-o găsească întregă;

Că, a decide contrarul înseamnă a face iluzoriu regimul dotal și a suprima garanțiile cu cari legea îl înconjoară, dându-se astfel puțință soțului ca, în timpul căsătoriei, sub autoritatea și influența sa morală, să se descarce de obligația de restituire a dotei, iar pe de altă parte făcându-se posibil ca so-

ția, prin actele și convențiile sale personale încheiate cu soțul, să-și compromită situația dotei sale;

Având în vedere că, principiul expus aci nu suferă în drept decât două excepții: 1) soțul este în drept a restitui soției, în timpul căsătoriei, o parte din dotă, pentru că dânsa să înzestreze un copil (art. 1250 c. civ.); 2) restituirea anticipată a dotei nu liberează pe soț de obligația de a o restitui a doua oară, după căsătorie, decât numai când aceasta ar dovedi că ceea ce a restituit soției i-a folosit ei personal, principiul că, nimeni nu se poate îmbogăți în dauna altuia avându-și și aci aplicațiunea;

Având în vedere că, în speța noastră soțul apelant nu a făcut nici o dovadă ce anume obiecte a restituit soției, în timpul căsătoriei, și în ce măsură i-a profitat ei personal, spre a sa putea ști întrucât această *dotio in solutum* a degajat pe soț de obligația sa și cu ce sumă trebuie el scăzut din ceea ce dator a restitui;

Având în vedere că, dispozițiile art. 1274 c. civ., nu-și au aplicația în speța noastră, ele prevăzând cazul când mobilele dotale, au rămas proprietatea soției, dânsa, pentru motive de umanitate, are facultate de a lua rufele și obiectele ce-i servesc la întrebuințarea personală, fără a distinge dacă acestea au fost constituite dotă, sau dacă au fost făcute în urmă, în timpul căsătoriei

Că, astfel fiind apelul urmează a fi respins ca neîntemeiat.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Vespasian Erbiceanu, Curtea respinge apelul.

Semnați: G. Sturdza, Em. Cernătescu, D. Buzdugan,
S. Zaharescu, Vespasian Erbiceanu.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIUNEA II COMERCIALĂ

Audiența dela 13 Octombrie 1914

Președinta d-lui T. Magheru, președinte

Jean și Eleonora Roman cu Firma „Volta film“

PROPRIETATE LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ. — CONTRAFACERE. — FILME.
— SUBIECTUL ȘI CONCEȚIA OPEREI.

PROPRIETATE LITERARĂ. — TITLU. — DACA CONSTITUE UN DREPT DE PROPRIETATE LITERARĂ. — MARCĂ DE FABRICĂ. — CONTRAFACERE. — CONCURENȚĂ NELEALĂ.

¹⁰ Pentru ca autorul unei opere literare să se poată plânga că opera sa a fost contrafăcută trebuie ca comiterea acestui fapt să rezulte din împrejurarea că autorul contrafacerei și-a însușit în total sau în parte subiectul, concepția operii, a cărei proprietate îi aparține, care este produsul inteligenței sale și din care numai el este în drept să culegă toate fructele.

2° Când un autor ia numai titlul unei opere literare, nu comite prin acest fapt o contrafacere, întrucât nu ia nimic din operă, din concepția autorului, titlul fiind mai mult o insignă, un fel de marcă de fabrică, astfel că acel care își însușește titlul unei opere ar putea cel mult să comită o concurență nelegală dacă proprietarul titlului a avut un prejudiciu sau cel puțin posibilitatea unui prejudiciu.

S'au ascultat : d-nii avocați D. Dobrescu, pentru reclamant, și Al. Bilciurescu, pentru pârâți.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea prin care Jean Roman și Eleonora Roman, tutoare legală al minorului Al. Roman, în calitate de moștenitori ai defunctului Ronetti Roman, autorul piesei «Manasse», chiamă în judecată pe firma comercială «Volta film», pe M. Segall și pe Celestino Costa & Antonio Machnich, pentru a fi obligați să le plătească suma de 150.000 lei, pentru că fără autorizația lor au reprezentat în cinematograful filmul «Manasse» din Krakau, care reprezintă ideea dramatică a piesei «Manasse» și pentru că afișele și reclamele le-au făcut în așa mod, încât a putut să se nască în spiritul publicului credința că este vorba de un film tras din piesa «Manasse». Această acțiune prin jurnalul No. 195 din 5 Martie 1914, se restrânge numai contra celor doi din urmă, reclamantii scoțând din proces pe firma «Volta film».

Având în vedere, că d-l avocat D. Dobrescu, în susținerea acțiunii reclamantilor, pretinde că în iarna anului trecut, cu ocaziunea repunerii pe afișe la Teatrul Național a piesei «Manasse», făcându-se scandal de o parte din studențimea noastră, piesa nu s'a putut reprezenta, dar din această cauză valoarea ei a fost pusă și mai mult în evidență, astfel că moștenitorii autorului, reclamantii, primiră oferte ca opera părintelui lor să fie jucată pe alte scene, și să fie cinematografiată.

În acest timp pârâții au luat un film cinematografic al autorului german Felix Salten, intitulat «Sylock din Krakau», care nu este decât piesa «Manasse» prefăcută în unele părți și pentru a produce confuziune în spiritul publicului, care să creadă că filmul e scos din această piesă au schimbat mai întâi titlul punând pe acel de «Manasse din Krakau», apoi au scris pe afișe și programe cuvântul

«Manasse» cu literile, cele mai mari posibile, iar cuvintele «din Krakau» cu litere foarte mici. Că această faptă a pârâților constituie o contrafacere sau în tot cazul o concurență nelegală. Într'un caz și în celalalt reclamanții au suferit daune isvorâte din împrejurarea că, pârâți au profitat de produsul unei opere, sau în tot cazul al unui titlu care le aparține numai lor și din împrejurarea că au făcut totul ca să se creadă de public că filmul reprezentat este scos din opera «Manasse», compromițând astfel filmul pe care ei aveau intențiunea să-l reprezinte;

Având în vedere că d-l avocat Al. Bilciurescu, în combaterea acțiunii reclamantilor, susține din partea pârâților Celestino Costa & Antonio Machnich ca fine de neprimire, că clienții săi nu pot fi chemați în judecată de reclamant pentru a răspunde de prejudiciul ce l-ar fi suferit aceștia din reprezentarea filmului «Manasse din Krakau», de oarece ei nu au fost decât locatarii filmului, proprietarul lui fiind M. Segall. Că filmul «Manasse din Krakau», nu reprezintă ideea dramatică din piesa «Manasse» a lui Ronetti Roman, și că chiar dacă clienții săi ar fi intitulat filmul «Manasse din Krakau», nu înseamnă că și-au însușit numele de «Manasse», care nu e proprietatea moștenitorilor Ronetti Roman, fiind un nume propriu, foarte comun în Galiția. Că nu poate fi vorba nici de o concurență nelegală din partea pârâților căci ei au arătat în reclamele lor că nu e vorba de opera lui Ronetti Roman și apoi nu se putea produce nici o confuziune fiindcă nu se mai reprezintă un alt film cu același nume și că nici într'un caz clienții săi nu au produs vreo daună reclamantilor.

Pârâțul M. Segall, se asociază concluziunilor puse de d-l avocat Al. Bilciurescu;

Că față de susținerile părților și pe baza actelor din dosar, tribunalul urmează să examineze dacă în speță este o contrafacere a unei opere literare care ar proveni fie din faptul că pârâții au reprezentat un film a cărui idee dramatică este luată din piesa «Manasse» a lui Ronetti Roman, fie din faptul că au luat numai titlul acestei opere sau dacă fapta pârâților constituie o concurență nelegală;

Având în vedere că în drept pentru ca autorul unei opere literare să se poată plânge că opera sa

a fost contrafăcută, trebuie ca comiterea acestui fapt să rezulte din faptul că autorul contrafacerei și-a însușit subiectul, concepția operei, în total său în parte, a cărei proprietate îi aparține, care este produsul inteligenței sale și din care numai el este în drept să culeagă toate fructele;

Că, atunci când, se ia numai titlul unei opere literare nu se comite o contrafacere nici chiar parțială, căci se ia nimic din operă, din concepția autorului. Titlul servă numai pentru a se desemna opera și considerat în mod izolat nu constituie o proprietate literară în profitul autorului, el este mai mult o insignă, un fel de marcă de fabrică și ocel care copiază titlul, nu-și însușește opera, nu comite deci o contrafacere, ci ar putea cel mult înșela pe cumpărători, prin faptul că ar putea produce confuziune în spiritul lor, comițând astfel o concurență nelegală și aceasta cu condițiune ca proprietarul titlului să sufere prejudiciu, sau să aibă posibilitatea unui prejudiciu, căci fără acestea, nu există nici chiar concurență nelegală.

Că, aceste principii de drept fiind stabilite, este evident că, dacă filmul «Manasse din Krakau» ar reprezenta ideia dramatică luată din opera «Manasse» a lui Ronetti Roman, atunci ne-am afla în fața unei contrafaceri de operă literară.

Că, însă, în speță, din citirea piesei «Manasse» și a programului filmului «Manasse din Krakau» se constată că ideia dramatică a acestuia nu a fost luată din piesa «Manasse», ci a fost concepută de autorul german Felix Salten care a compus opera sa anume pentru cinematograful, astfel că susținerea reclamanților cum că filmul «Manasse din Krakau» ar reprezenta ideia dramatică a operei părintelui lor și că deci din acest punct de vedere pârâții ar fi comis delictul de contrafacere este neîntemeiată;

Având în vedere că, în speță, se constată în fapt că, pârâții reprezentând un film de cinematograful sub titlu de «Manasse din Krakau» au scris cuvântul «Manasse» cu litere foarte mari iar celelalte două cuvinte cu litere foarte mici, astfel că se poate susține cu temei de către reclamanți, că aceia și-au însușit titlul operei părintelui lor.

Că, însă, după cum am arătat mai sus, însușirea titlului unei opere literare nu constituie o contra-

facere, astfel că și din acest punct de vedere susținerea reclamanților cum că pârâții ar fi comis o contrafacere, este neîntemeiată.

Am arătat că însușirea titlului unei opere literare, nu poate constitui decât o concurență nelegală și aceasta cu condițiune, ca să se dovedească în fapt, că reclamanții au avut un prejudiciu sau cel puțin posibilitatea unui prejudiciu, nefiind loc a se acorda daune-interese și deci neexistând nici concurență nelegală, atunci când uzurparea titlului nu a cauzat și nici nu a avut posibilitatea să cauzeze vre-un prejudiciu.

Având în vedere că, reclamanții susțin că au dovedit cu martori prejudiciul ce l-au suferit, căci aveau intențiunea să cinematografieze piesa «Manase» și din cauza faptei pârâților nu au mai cinematografiat-o;

Că, este adevărat că aproape toți martorii și în special mărtorul Notara și Marioara Voiculescu, arată că au avut intențiunea să cinematografieze piesa «Manase», dar că au renunțat, între alte motive și din cauza reprezentării unui alt film cu același titlu;

Că, însă, mărtorul Notara arată că piesa «Manase» are o însemnată valoare comercială și nu-și poate pierde succesul material și moral;

Că, mărtora Maria Voiculescu arată că un film tras din piesa «Manase» ar avea și azi succes dacă i s'ar face o reclamă bună, iar mărtorul Grigorescu, că un film cu acest nume nu ar mai avea succes, totul depinde însă de montare și de reclamă;

Că, este în afară de orice îndoială că un film tras azi sau ori când din piesa «Manasse» care are o foarte mare valoare literară și comercială, ar avea succes, totul depinzând de montare, astfel că reclamanții nu au încercat un prejudiciu și nici chiar posibilitatea unui prejudiciu.

Reclamanții ar fi putut suferi un prejudiciu și s-ar fi putut susține că pârâții au comis o concurență nelegală numai în cazul când odată cu reprezentarea filmului tras din piesa lui Ronetti Roman s'ar fi reprezentat și filmul pârâților, căci numai în acest caz s'ar fi putut produce o confuziune în spiritul publicului;

Că, pentru toate aceste motive, redactate de d-l jude P. Davidescu, acțiunea este nefondată și urmează să fie respinsă

Semnați: T. Magheru, P. Davidescu.